

המקומונים

מנקודת המבט של ראש עיר

רוני מילוא

המקומונים אינם באים מאהבה. הם מעדיפים להצליף, ללעוג ולבקר, נמנעים מבחינה מעמיקה של צרכי העיר, מסתפקים בכותרות שטוחות, שמים את ראש העיר בהם מופיעים כמטרה להצלחה.

רבים מכתבי המקומונים רואים בעתונות המקומית קרש קפיצה בלבד למשהו גדול יותר, ארצי, נרחב, רב תפוצה. הם סבורים, כי גילויי תוקפנות וביטויים קשים כלפי השלטון המקומי יעניקו להם פרסום, יבליטו אותם ויציבו אותם כמי שראויים לנשך דמויות גדולות יותר מראש עיר.

הצורך היסודי בעתון מקומי, שנולד מהרצון בהרחבת הביטוי לענייני העיר הנוגחים בעתונות הארצית, נשכה במשך השנים. הראיה: לעניינים המוניציפליים מוקדש מקום קטן יחסית בין דפיו הגדושים של המקומון האופייני. למעשה, המקומונים הפכו לעוד עתון, לא אגוזים אם אקבע, שעורכי המקומונים רואים בעתון שלהם עתון לכל דבר, וכך יוצא שהכתורות הראשיות וכתבות מרכזיות מוקדשות לנושאים אוניברסליים. במלים אחרות, העיר וצרכיה נשכחו ואף הונחו.

כתבי המקומונים, רבים מהם אינם ילידי העיר, שזה מקרוב הגיעו אליה מהפריפריה (מושג מגוחך מעט במושגים ישראלים), אינם חיים את העיר באמת. הם מביטים בה בדרך שטוחה למדי. על רקע זה נולד, למשל, המושג "שינקין". תושבים, בני כל הגילים, שצמחו וגדלו ברובע הזה, יכולים להעיד כי "שינקין" כמושג מקומוני, אינו המקום שאותו הם מכירים מחייהם האמיתיים שם.

אם הדברים היו מסתכמים בפולקלור או באי דיוק פיקנטרי, ניתן היה לחיות עם זה בשלום. הבעיה מתחילה כאשר כתבי המקומונים ועורכיהם אינם עוסקים בדרך מדויקת בנושאים חשובים. ההסעה ההמונית, למשל, היא אחד מהנושאים המרכזיים שצריכים להעסיק את התל אביבים. אם העיר היתה באמת בליכס ובאהבתם, היו עתונאי המקומונים צריכים לברך על כל יוזמה לשינוי ולפיתוח בתחום הזה. במקום לעודד את הנהגת העיר על יוזמתה ומאבקה לפיתוח מערכת הסעה מודרנית הראויה למאה ה-21, הם בחרו לגמד כל נושא ואירוע הקשורים אליה, ולגחך עליהם.

במקום להבין, כי מהפכה בנושא מרכזי וחיוני זה אינה נתונה בידי של ראש העיר בלבד, ולכן יש לסייע לו ולעודדו, הם העדיפו להקניט אותו ולצלוף בו. במקום לסייע לעיר בכתיבה נמרצת למען פיתוח רשת תחבורה ראויה, כמו בעולם הגדול, ולהתייצב מול הממשלה השמה לכך מכשולים ומונעת מהעיר תקציבים, הם בחרו להציג את ראש העיר כמי שהחליט לטפל בנושא ההסעה ההמונית רק כגימיק, לצרכיו האגואיסטים.

המקומונים התעלמו מהשקעת הון ומשאבים עירוניים עצומים לאורך פיתוח ההסעה ההמונית. הם עצמו עין מול העובדה, שלראשונה הוקמה חברת ממשלתית להסעה המונית, שעיריית תל אביב-יפו הובילה במרץ, בסקרין רבי היקף, בהוצאת מכרזים ובמעשים רבים נוספים עד שניתן, למעשה, להתחיל בעבודות, ורק בעיית תקציב ממלכתי מונעת את הביצוע. במקום לסכם בפשטות, כי ראשי עיר אחרים דיברו על הנושא, אך ראש עיר אחד החל לפעול באופן מעשי – הם הלכו בדרך הביקורת, כשהם מבקשים ליצור אמון בין התושבים לבין ראש העיר.

במקום להבהיר לתושבים, כי דרך הוצאת אישורים היא ארוכה ומורכבת וראש עיר אינו יכול לקצר דרכים, ובמציאות הישראלית המוכרת יש להתאמץ בסבלנות ולהמשיך לדחוף קדימה – הם עסקו בווטות, בהשמצות ברכילות, בהצגת ראש העיר כמי שידוע רק לדבר.

לשמחתי, הסקרים הצביעו על שביעות רצונם של התושבים מתפקודו של ראש העיר, אך עדיין טורדת אותי השאלה מדוע המקומונים רוויים בחוסר אהבה כזה ומדוע טיפולם כה לקוי.

דוגמה נוספת. "העיר" יצא למסע שיטתי נגד כוונותי לפגוע בכינון בשטחים הירוקים בפארק הירקון. כל הסברי, שההאשמות הללו אינן נכונות ועומדות בסתירה להשקפת עולמי הגורסת, כי עיר מודרנית זקוקה לריאות ירוקות, לא הצליחו לשכנע את העתון. עובדות פשוטות, שבתקופת כהונתי פותחו כ-150 דונם של גנים חדשים בכל רחבי העיר והוקמו 30 גנים וגינות חדשים, אף לא באו לידי פרסום.

מקומונים בחרו להבליט את נסיעותיו של ראש העיר לחו"ל. מנגד התעלמו מ-40 מיליון דולר תרומות שגויסו לצורך הקמת מועדונים לילדים ולקשישים, פארקים, גני ילדים ועוד. יחסם הבסיסי כלפי ראש העיר ואנשיו הוא של אי אמון ואף זלזול. ההסברים, יהיו מפורטים וענייניים ככל שיהיו אינם מצליחים להזיז אותם מעמדתם הבסיסית.

התייחסות תקשורתית כזו עלולה ליצור יחס של ניכור בין התושבים לעיריה, הרשות השלטונית הקרובה אליהם ביותר, האמורה לסייע בענייניהם. המקומון אינו מסייע לשום "אינטימיות" ביחסים הללו, שהמקומון הוא ככל עתון. כך, למעשה, אין שום יתרון של המקומון על פני העתון הארצי.

עשרות מיליוני שקלים = כמה שורות

העתונות המקומית נולדה, למעשה, מהצורך לבטא ולהדגיש את הנעש

העיר

זמן תל-אביב

שניים מהמקומנים התל אביביים: "העיר" (רשת שוקן) ו"זמן תל אביב" (מעריב)

המעמד הבינוני, בעלי משפחות, העובדים בעיר ושולחים את ילדיהם לבתי הספר העירוניים. הכתבים הללו מציירים ביתר קלות את השכבה החברתית שאליה הם משתייכים: צעירים, בעלי דירות שכורות, בליינים (אגב, גם על רקע זה נולדו "שינקין" ו"פלורנטין", יצירי המקומנים). אינני מולול בהם, חלילה, אך העיר מתבססת, בראש וראשונה, על תושבי השכונות, "עמוד השדרה" האמיתי של העיר. פועל יוצא, מקומות כמו רמת אביב ג' מושמים ללעג בדרך סטריאוטיפית, למרות שבשכונות הללו מרוכזות רבבות תושבים, המהווים כוח מרכזי בעיר. שכונות חשובות אחרות, כמו כרם התימנים והתקווה, אינן זוכות לביטוי בהתאם לגודל האוכלוסיה שבהן והשיבותן המטרופולינית.

ניתן לומר, כי המקומנים כמעט ולא התייחסו ברצינות לפרוייקטים האדיריים שנעשו בשכונות אלה, לפחות בשנים שכיחתי כראש עיר. בכלל, נושא התשתיות הוא בעייתי לסיקור עיתונאי. אין שום אטרקטיביות בהנחת תעלות ביוב, צינורות מים וקווי חשמל. אך הדברים הללו חיוניים מאין כמוהם להתפתחות שכונתית ועירונית, לאיכות חיים ולרווחת התושבים, השקעות של עשרות מיליוני שקלים זוכות להתייחסות עיתונאית של כמה שורות. לעומת זאת, פלורנטין וכתה לביטוי הרבה מעבר לכוחה האמיתי בעיר.

הגיל הצעיר של הכתבים, לצד חוסר הניסיון והוותק, בנוסף לבעייתיות

בעיר. עתונות כזו התפתחה לראשונה בערים מרוחקות, שחשו עצמן מוזנחות, כמו אילת ובאר שבע. בערים הללו התרחבה העתונות המקומית והתבססה בדרך מדהימה. התל אביבים ממילא ראו את העתונים הארציים כעתונים מקומיים. לקח זמן רב עד שגם בתל אביב צמחו מקומנים. מעיון עכשווי במקומנים הללו ניתן ללמוד, כי ספק אם תל אביב הייתה באמת זקוקה להם. בחיפה, שחשה עצמה כ"פרובינציה" למרות גודלה, צמחו מקומנים חוקים. באחד מהם, "שחף", נכתבו לפני כ-20 שנה השורות הבאות: "אותם לווייתנים ('מעריב' ו'ידיעות אחרונות') לא נעים לשמוע / את העתונות המקומית רוצים הם לבלוע / כל זה פוגע מרגיז ומעיק / כשאת קולה של עירנו מגסים להחניק / מתחשק להם מעוגת הפרסום לנגוס בלעדית / מבלי להשאיר פירור ליוזמה המקומית. / העתונות המקומית אחרי ככלות / זה מובן בלי ספק לכל לוקל פטריוט / על מגמה שכזו רוגזת וזועמת / מפני שאת בעייתיה של העיר רק היא תיה ונושמת."

שורות כאלה נראות היום אנכרוניסטיות ומגוחכות. העתונות המקומית שינתה את פניה.

הכתב המוניציפלי במקומנים רוצה לצאת, ובמהירות, למשימות ולתפקידים אחרים. עד שהוא מצליח לקלוט במשהו את מהות העיר ואת צרכיה הוא כבר נמצא במקום אחר, הכתבים הללו אינם צוברים ותק וניסיון. בלאו הכי, הם צעירים מאוד ואינם מצליחים לבטא בכתיבתם את צרכי

מים לאורך
וקמה חברה
יץ, בסקרים
ן, למעשה
צוע. במקום
יר אחד הח
ים ליצור א

הה ומורכב
יש להתאזר
בהשמות

מתפקודו של
יוניים בחוטי

גבוע כביכול
'אינן נכונות
קוקה לריאות
קופת כהונת
גנים וגנינות

לחול. מגו
דונים לילדים
העיר ואנשי
ם ככל שיהיו

בין התושבים
אמורה לשמ
ם הללו, של
וקומון על מ

ש את הנעט

תל אביב

ענתון תל אביב

מקי של עיר מילה צמחה, מילרד
 קשתון תל אביב, מבעט אילנה רון
 מנחה המלחמה
 מספר 1. מרשית
 נכנס משנה נוסף
 על דן ספילד
 שמנחה את
 דן שילון
 דמי דשם סאפיל
 על עירושם
 ובמקום האחרות דוד
 מוסר • לואת אלקים
 קטן 28

"עתון תל אביב"
 מקומון תל אביב
 נוסף, מרשת ידיעות
 תקשורת. גיליון
 מאפריל 1999

העיתון המסחרי הראשון בארץ
 עם עמודי פרסום ופרסומות
 יחידה לפרסום פרטני
 עיתון יומי עם תוכן עיתוני
 40 עמודים

"האובייקטיבית" בסיקור העתונאי של נושאים חשובים אך לא מעניינים מבחינה עתונאית, גורמים להצגה מעוותת של נושאים מוניציפליים ולקצין בין התקשורת, התושבים והרשות המקומית. יש, כמובן, גם יוצאים מן הכלל. דומני, כי נושא החינוך בבתי הספר העירוניים זכה בשעתו להבלטה ולמיקום חשוב הודות לחריצותו של כתב אחד, דן רוניק, ב"העיר" (זוכה פרס העתונות, במקרה זה הודות לסיקור נושא הבריאות).

להוציא מקרים בודדים, אינני יכול להצביע על כתב או עתון מקומי שהתייחס בדרך רצינית, שקולה ואחראית לפעילותו לפעילותו כראש העיר תל אביב יפו (ובוודאי שהיה מה לבקר). הטיפול היה מגמתי, רשלני, לא אחראי ואף לא אתי. לשיא הגיעו הדברים, כאשר נמנעו מלבקש את תגובתו. כך למשל בכתבה רחבת היקף בעתון "תל אביב", שסיכמה את שנות פעילותו בעיר, אך לא פנו אלי לשמוע את התייחסותי.

עיר חשובה ומרכזית כמו תל אביב יפו ראויה לעתונות מסוג אחר. קצת יותר אהבה לא היתה עושה את העתונות המקומית לעתונות מטעם. קצת יותר ביטחון עצמי של העתונים הללו לא היה מוביל אותם לאגרסיביות מזיקה ומיותרת.

ה
 תו
 סא
 הביס
 השונים
 מודרני
 השינוי
 לדמיין
 מבחינה
 פריחה
 לראות
 החברה,
 מתוך
 הצמיחה
 היתה ת
 החברה,
 בימי
 מפותחה
 ירושלי
 עם כ
 ישראל
 המכריע
 ובשפר
 היו עיר
 שכבת א
 לא דינ
 התפתח

ע
 ובכל ז
 איתחא
 (ארגון
 הערבית
 והמפלג
 ישראלי
 והסדר